

Mynd heb fwyd yng Nghymru

Crynodeb gweithredol

Medi 2025

I weld yr adroddiad llawn,
sganiwch y cod QR neu ewch i
trussell.org.uk/hunger

Crynodeb gweithredol

Rydym yn amlinellu faint o bobl sy'n mynd heb fwyd yng Nghymru, natur y broblem a'r ffactorau sy'n ei hysgogi. Mae tystiolaeth gymhellol nad oes unrhyw gynnydd wedi'i wneud i fynd i'r afael â nifer y bobl sy'n mynd heb fwyd oherwydd nad ydynt yn gallu ei fforddio, er gwaethaf y gostyngiad mewn chwyddiant.

Mae'n fwyfwy amlwg bod yn rhaid i galedi difrifol fod yn flaenoriaeth i bob plaid yn etholiadau'r Senedd sydd ar ddod. Mae gan bleidiau gwleidyddol yng Nghymru gyfle i fyfyrio ar raddfa'r her hon ac i nodi eu cynlluniau i fynd i'r afael â'r

ffactorau sy'n ysgogi caledi ac yn peri i bobl fynd heb fwyd. Mae'r arwyddion pryderus bod caledi yn dyfnhau, a bod anghenion sylfaenol heb eu diwallu yn cael eu normaleiddio, yn adlewyrchu anfodlonrwydd ehangach y cyhoedd gyda safonau byw yn ein cymunedau, a'r awydd am newid.

Rydym yn darparu tystiolaeth gadarn a chynhwysfawr pellach i ddeall natur mynd heb fwyd a'r defnydd o fanciau bwyd, ac i ddylunio atebion i wrthdroi'r tueddiadau hyn am byth a sicrhau bod newid go iawn i fywydau pobl.

Dim cynnydd o ran mynd i'r afael â graddfa mynd heb fwyd neu leihau'r defnydd o fanciau bwyd, ac arwyddion clir bod caledi yn dyfnhau

Nid oes unrhyw gynnydd gwirioneddol wedi bod o ran ansicrwydd bwyd yng Nghymru ers ein hadroddiad diwethaf a gyhoeddwyd yn 2023. Yn 2024, roedd 660,000 o oedolion yn profi ansicrwydd bwyd yng Nghymru, o gymharu â 670,000 o oedolion yn 2022. Mae hyn yn cynrychioli 25% o oedolion yng Nghymru (o gymharu â 26% yn 2022). Mae hyn yn golygu, ar ryw adeg yn ystod y flwyddyn flaenorol, eu bod wedi rhedeg allan o fwyd ac wedi methu fforddio mwy, eu bod wedi lleihau maint eu prydau neu wedi bwyta llai oherwydd nad oeddent yn gallu fforddio bwyd, neu eu bod wedi mynd heb fwyd neu wedi colli pwysau oherwydd diffyg arian.¹

Er gwaethaf gostyngiad mewn lefelau chwyddiant, roedd y defnydd o ddarpariaeth bwyd elusennol yn parhau i fod yn annerbyniol o uchel yng Nghymru. Yn 2024, roedd un o bob 14 (7%) o aelwydydd wedi defnyddio o leiaf un math

o ddarpariaeth bwyd elusennol yn y flwyddyn flaenorol. Yn 2022, roedd y ffigur hwn yn 6%.² Roedd bwlch mawr yn y risg o fynd heb fwyd yn seiliedig ar ble rydych chi'n byw yng Nghymru, gydag aelwydydd yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru bum gwaith yn fwy tebygol o wynebu ansicrwydd bwyd o gymharu ag aelwydydd yn yr ardaloedd lleiaf difreintiedig (21% o gymharu â 4%).

Rydym mewn perygl o weld caledi difrifol yn cael ei normaleiddio mewn cymunedau ledled Cymru. Ni wnaeth mwy na hanner (54%) y bobl a brofodd ansicrwydd bwyd droi at unrhyw fath o ddarpariaeth bwyd elusennol yn y flwyddyn ddiwethaf. Er gwaethaf y ffaith eu bod yn mynd heb hanfodion fel bwyd yn aml, nid oedd pobl yn ystyried eu bod yn wynebu caledi fel arfer, gan olygu nad oeddent am droi at fanc bwyd am gymorth.

¹ Mae'r ffigurau hyn yn cael eu cyfrifo gan ddefnyddio data o Bwyd a Chi 2 yn hytrach na'n harolygon Mynd heb fwyd yng Nghymru – arolwg a gynhaliwyd ar ran yr Asiantaeth Safonau Bwyd. I gael rhagor o wybodaeth am pam rydym yn defnyddio'r set ddata hon, gweler [Ymchwil feintiol](#).

² Daw'r ystadegau ar y defnydd o ddarparwyr bwyd elusennol o'n harolwg Mynd heb fwyd yng Nghymru. O'r pwynt hwn yn y crynodeb, mae'r holl ystadegau eraill yn dod o'r arolygon hyn hefyd.

Mae rhai grwpiau o bobl yn dal i wynebu risgiau llawer uwch y byddant yn mynd heb fwyd ac yn defnyddio banciau bwyd o gymharu ag eraill

Roedd rhai pobl ledled Cymru yn mynd heb fwyd i raddau mwy nag eraill, gan gynnwys pobl sy'n wynebu anghydraddoldebau strwythurol, teuluoedd o oedran gweithio gyda phlant, a phobl nad ydynt yn berchen ar eu cartref eu hunain.

Anabledd oedd un o'r ffactorau mwyaf cyffredin a oedd yn sail i fynd heb fwyd yng Nghymru yn 2024. Roedd pedwar o bob pump (81%) o bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yng nghymuned Trussell yng Nghymru yn 2024 yn anabl. Mewn cymhariaeth, roedd 32% o bobl ledled Cymru yn anabl. Wrth edrych ar aelwydydd, mae'r gyfradd anabledd yn codi hyd yn oed yn uwch. Dywedodd y rhan fwyaf o bobl (84%) a gyfeiriwyd at fanciau bwyd eu bod nhw, neu aelod o'u cartref, yn anabl. Mae hyn yn cymharu â 40% o bobl ledled Cymru a oedd yn byw mewn cartref gydag unigolyn anabl.

Profodd un o bob pump o bobl anabl (19%) ansicrwydd bwyd yn 2024 – dros ddwywaith cymaint â phobl nad ydynt yn anabl (8%). Mae hyn yn codi i 29% ar gyfer pobl â chyflwr iechyd meddwl.

Roedd pobl o **gymuned ar sail hil** yn cael eu gorgynrychioli ymhlith pobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yng nghymuned Trussell yng Nghymru. Roedd 7% o'r bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn dod o gymuned ar sail hil, tra bod 4% o bobl ledled Cymru yn dod o gymuned ar sail hil.

Roedd pobl o'r **gymuned LHDTCRhA+** yn cael eu gorgynrychioli ymhlith pobl a oedd yn profi ansicrwydd bwyd. Roedd pobl o'r gymuned hon yn cyfrif am un o bob 6 (17%) o'r bobl a brofodd ansicrwydd bwyd. Mae hon yn orgynrychiolaeth, gan fod tua 7% o bobl ledled Cymru yn rhan o'r gymuned LHDTCRhA+.

Roedd grwpiau eraill o bobl hefyd yn profi risgiau uwch o fynd heb fwyd, wedi'u hysgogi'n aml gan y ffaith eu bod yn fwy tebygol o ryngweithio â'r system nawdd cymdeithasol. Mae hyn yn arbennig o wir am **bobl o oedran gweithio**, a oedd yn llawer mwy tebygol o brofi ansicrwydd bwyd o gymharu â phobl dros 65 oed (14% o gymharu â 6%). Roedd y rhan fwyaf o bobl (95%) a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn 2024 o oedran gweithio. Mae hyn yn cymharu â thri chwarter (73%) o bobl yng Nghymru oedd yn 18-64 oed.

Roedd **plant** yn wynebu risg benodol o fyw mewn cartref lle roedd ansicrwydd bwyd. Gwnaeth tair gwaith cymaint o deuluoedd â phlant o dan 16 oed yng Nghymru brofi ansicrwydd bwyd yn 2024 o gymharu â theuluoedd heb blant (24% o gymharu ag 8%). Roedd teuluoedd â thri phlentyn neu fwy yng Nghymru yn arbennig o debygol o fod angen eu cyfeirio at fanciau bwyd, gydag un o bob 10 (10%) o bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn dweud eu bod yn byw gyda thri phlentyn 16 oed neu iau neu fwy, o gymharu â dim ond 4% o'r boblogaeth ledled Cymru.

Roedd **oedolion sy'n byw ar eu pennau eu hunain** wedi'u gorgynrychioli'n arbennig ymhlith pobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yng nghymuned Trussell, gan gyfrif am hanner (50%) yr aelwydydd. Mewn cymhariaeth, dywedodd 19% o oedolion ledled Cymru eu bod yn byw ar eu pennau eu hunain.

Gall amgylchiadau personol eraill gynyddu'r risg y bydd pobl ledled Cymru yn mynd heb fwyd. Mae hyn yn arbennig o wir am **y sawl sy'n rhentu**. Profodd dros chwarter (28%) y bobl oedd yn rhentu'n breifat neu mewn tai cymdeithasol ansicrwydd bwyd yn 2024. I'r gwrthwyneb, dim ond un o bob 12 (8%) o berchnogion tai a brofodd ansicrwydd bwyd.

Nid oedd y rhan fwyaf o aelwydydd a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn **gweithio**; fodd bynnag, roedd lleiafrif sylweddol a chynyddol ohonynt yn gweithio. Roedd bron i draean (31%) o'r bobl a

gyfeiriwyd at fanciau bwyd yng Nghymru yn 2024 mewn aelwydydd oedd yn gweithio - cynnydd o gymharu â 2022 (21%).

Mae incwm isel iawn yn parhau i frathu, ac mae diffyg cynilion a lefelau dyled treiddiol yn gwneud y sefyllfa'n waeth

Fel yr ydym wedi'i weld mewn adroddiadau olynol, incwm isel iawn a diffyg adnoddau ariannol oedd y prif ffactorau a oedd yn peri i bobl fynd heb fwyd yn 2024. Yn aml, roedd pobl yn cael eu gadael heb ddigon i fyw arno oherwydd y ffordd y mae'r system nawdd cymdeithasol wedi'i chynllunio a'i chyflwyno. Gwelwyd hyn yn fwyaf amlwg gyda'r swm annigonol o gymorth a ddarparwyd gan Gredyd Cynhwysol.

Roedd gan y bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yng nghymuned Trussell yn 2024 **lefelau incwm isel iawn**. Dim ond £89 yr wythnos oedd ganddynt i fyw arno ar gyfartaledd, ar ôl talu eu costau tai. Roedd hyn yn cynrychioli dim ond 15% o'r hyn y mae gan aelwydydd ledled Cymru i'w wario ar gyfartaledd, a dim ond 43% o'r swm sydd ei angen i gwpl allu fforddio'r hanfodion (£205).³

Roedd **prinder cynilion a lefelau uchel o ddyledion** yn golygu bod gan bobl hyd yn oed llai o adnoddau ariannol i'w defnyddio i osgoi mynd heb fwyd. Nid oedd gan y rhan fwyaf (94%) o'r bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd unrhyw gynilion, ac roedd gan 3% arall lai na £100 o gynilion. Roedd gan bron pob person (94%) a gyfeiriwyd at fanciau bwyd ryw fath o ddyled neu ôl-ddyledion.

Canlyniad y darlun hwn o adnoddau ariannol hynod gyfyngedig yw bod **newidiadau i amgylchiadau pobl** yn gallu rhoi rhywun mewn mwy o risg o fynd heb fwyd. Roedd newidiadau i amgylchiadau bywyd, fel profedigaeth neu golli swydd, yn cynyddu'r tebygolrwydd y byddai angen i rywun droi at fanc bwyd. Profodd wyth o bob 10 o bobl (81%) a gyfeiriwyd at fanciau bwyd o leiaf un newid i'w hamgylchiadau bywyd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae hyn yn llawer uwch na'r cyfartaledd ledled Cymru, lle profodd traean (35%) o bobl o leiaf un newid.

Mae **digartrefedd** yn brofiad arbennig o niweidiol i bobl, sy'n aml yn golygu bod angen i rywun ddefnyddio banc bwyd. Roedd bron i ddwy ran o bump (38%) o'r bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd wedi profi rhyw fath o ddigartrefedd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf (mewn cymhariaeth, roedd 3% o bobl ledled Cymru wedi profi digartrefedd); roedd hyn yn debyg i 2022 (36%).

3 Trussell a Sefydliad Joseph Rowntree, (2025), Guarantee our Essentials: reforming Universal Credit to ensure we can all afford the essentials in hard times, <https://www.jrf.org.uk/social-security/guarantee-our-essentials-reforming-universal-credit-to-ensure-we-can-all-afford-the>

Nid yw nawdd cymdeithasol a gwaith yn amddiffyn pobl rhag mynd heb fwyd, gan olygu mai rhwydweithiau cymorth penodol yw'r unig amddiffyniad

Yn amlwg, nid yw **nawdd cymdeithasol** yn ddigon o amddiffyniad ar ei ben ei hun i sicrhau nad oes rhaid i bobl droi at fanciau bwyd. Roedd y rhan fwyaf o'r bobl (89%) a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn cael taliad nawdd cymdeithasol ar sail prawf modd, gan gynnwys tri chwarter y bobl (77%) oedd yn cael Credyd Cynhwysol. Mewn cymhariaeth, roedd un o bob 12 o bobl (8%) yn y boblogaeth gyffredinol yng Nghymru yn cael Credyd Cynhwysol.

Mae'r data yn dangos mwy o dystiolaeth eto o'r ffordd mae gostyngiadau i daliadau nawdd cymdeithasol, neu gapiau arnynt, yn cynyddu'r risg y bydd pobl yn mynd heb fwyd yn sylweddol. Profodd dros hanner (52%) y bobl oedd yn cael Credyd Cynhwysol ledled y DU ansicrwydd bwyd, gan godi i 62% ymhlith pobl yr oedd arian yn cael ei ddiidynnu o'u taliadau.

Roedd **diffygion eraill yn y ffordd y mae'r system nawdd cymdeithasol wedi'i dylunio a'i chyflwyno** yn cynyddu'r risg o fynd heb fwyd. Canfuom fod rhwystrau i gael taliadau nawdd cymdeithasol yn golygu bod llawer yn aros am gyfnod estynedig am eu taliad cyntaf, gan olygu eu bod yn wynebu mwy o risg o fynd heb fwyd gan nad oedd eu hanghenion yn cael eu diwallu. I eraill, gall yr heriau sy'n gysylltiedig â defnyddio'r system eu hatal rhag gwneud cais am daliadau, neu olygu na fyddant yn apelio yn erbyn penderfyniad anghywir. Gall pobl anabl yn arbennig wynebu rhwystrau sylweddol i gael mynediad at y taliadau nawdd cymdeithasol y maent yn gymwys i'w cael.

Nid oedd **gwaith** yn amddiffyn pobl rhag mynd heb fwyd bob amser. Roedd gwaith a oedd yn ansicr ac yn cynnig amodau gwael neu gyflog isel yn cynyddu'r risg o fynd heb fwyd. Roedd pobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd yn fwy tebygol o fod yn gweithio oriau amrywiol, a all ei gwneud hi'n anodd rheoli cyllid. Roedd un o bob chwech (16%)

o bobl o oedran gweithio a gyfeiriwyd at fanciau bwyd ar gontractau dim oriau o gymharu â thua un o bob 20 (6%) ledled Cymru.

Roedd y **rhwydweithiau cymorth anffurfiol a ffurfiol** y gallai pobl eu defnyddio yn chwarae rôl allweddol naill ai wrth liniaru risg y byddai rhywun yn mynd heb fwyd, neu'n cynyddu'r tebygolrwydd y byddai'n cael ei amlygu iddo. Roedd ynysu cymdeithasol yn brofiad cyffredin i bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd. Roedd tri o bob 10 (29%) o bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd wedi'u hynysu'n ddifrifol, o'u cymharu â 5% o bobl ledled Cymru. Ychydig o bobl a gyfeiriwyd at fanciau bwyd oedd wedi manteisio ar y Gronfa Cymorth Dewisol, ac nid oedd tri o bob 10 (31%) o bobl yn ymwybodol o'r cymorth hwnnw. Nid oedd dros draean (34%) o bobl wedi manteisio ar unrhyw gyngor neu gymorth ffurfiol cyn iddynt gael eu cyfeirio at fanc bwyd, gan gynnwys cymorth ynghylch iechyd meddwl, dyled, tai a chyflogaeth.

Unwaith yr oeddent yn wynebu caledi difrifol, nododd y bobl y buom yn siarad â nhw ystod o **rwystrau** a oedd yn eu hatal rhag symud i sefyllfa lle gallent fforddio'r hanfodion yn gynaliadwy. Roedd y rhain yn cynnwys y ffordd yr oedd effaith caledi difrifol yn ei gwneud hi'n anoddach i wella iechyd meddwl a chorfforol, didyniadau parhaus o daliadau nawdd cymdeithasol yn golygu nad oedd gan bobl ddigon i fyw arno, heriau wrth wneud cais am daliadau nawdd cymdeithasol a'u cael, gwaith ansicr ac anhyblyg, ac effaith ansicrwydd tai, rhenti uchel, ac amodau tai gwael.

Mae dyfodol lle nad yw pobl yn mynd heb fwyd yng Nghymru yn bosibl, ond nawr yw'r amser i weithredu

Mae'r cynnydd yn y defnydd o fanciau bwyd wedi bod yn duedd hirdymor. Nid argyfwng y pandemig a'r argyfwng costau byw a oedd yn gyfrifol am ddechrau'r duedd honno ond maent wedi'i chyflymu. Er bod y bygythiad a wynebir gan yr argyfyngau diweddar hynny wedi dechrau pylu, mae cysgod y darlun hirdymor hwn yn hongian yn drwm dros Gymru. Mae pobl yn mynd heb fwyd a'r defnydd o fanciau bwyd yn parhau i fod ar lefelau ofnadwy o uchel. Mae gwreiddiau caledi difrifol yng Nghymru wedi'u claddu'n ddwfn; mae angen gweithredu ar y cyd os ydym am wrthdroi'r patrymau a amlinellir gan y data hwn.

Cynigiodd y bobl y gwnaethom siarad â nhw enghreifftiau o'r mathau o **newid a sicrhaodd eu bod yn gallu symud allan o galedi difrifol**, gan nodi lle mae'n rhaid i ni edrych am yr atebion i fynd i'r afael â chaledi difrifol ledled Cymru. Roedd y rhain yn cynnwys cynyddu eu hincwm o daliadau nawdd cymdeithasol a manteisio ar gyngor neu gymorth i wneud hyn, cael cyngor a chymorth i reoli dyledion, gwelliannau yn eu hiechyd corfforol neu feddyliol a/neu gael cymorth nawdd cymdeithasol ar gyfer eu cyflyrau iechyd, dod o hyd i waith boddhaol, diogel â chyflog teg, gwelliannau yn eu sefyllfa dai (a allai gynnwys gwell amodau, diogelwch, neu fforddiadwyedd), ac yn olaf a oeddent yn meithrin perthnasoedd yn eu cymuned i gynyddu cyrhaeddiad a chryfder eu rhwydweithiau cymorth.

Mae'r cyhoedd yn glir na ddylai neb fynd heb fwyd yng Nghymru heddiw, na gorfod troi at fanc bwyd i oroesi.⁴ Yn fwy na hyn, mae arwyddion clir o gonsensws ymhlith y cyhoedd bod angen gwasanaethau cryf arnom, fel ein system nawdd cymdeithasol, i amddiffyn pobl rhag mynd heb

fwyd a defnyddio banciau bwyd. Yn sgil y papur gwyrdd Llwybrau at Waith, dangosodd pôl ar ran Trussell fod y mwyafrif helaeth o'r cyhoedd ar draws llinellau gwleidyddol yn cytuno y dylai nawdd cymdeithasol fod yn ddigon i gwmpasu hanfodion bywyd.⁵ Roedd yr adlach cyhoeddus a gwleidyddol ddilynol yn erbyn toriadau llywodraeth y DU i nawdd cymdeithasol er mwyn cyflawni cynilion tymor byr yn ein hatgoffa'n glir o'r teimladau cryf na ddylai camau gweithredu'r llywodraeth wthio pobl yn ddyfnach i dlodi a chaledi.

Mae etholiad y Senedd yn 2026 a thymor newydd y Senedd yn cyflwyno cyfleoedd hanfodol i bleidiau gwleidyddol osod llwybr tuag at roi terfyn ar yr angen am fwyd brys yng Nghymru. O ystyried bod mynd heb fwyd a'r angen am fanciau bwyd yn cael eu hysgogi gan nifer o ffactorau, bydd angen dull traws-lywodraethol i fynd i'r afael â rhwystrau, gan gynnwys tai, iechyd, cymorth argyfwng, gofal plant, budd-daliadau yng Nghymru a chyngor.

Yn ogystal, rydym yn glir na ellir pennu llwybr difrifol i roi terfyn ar yr angen am fwyd brys heb fuddsoddi mewn diweddariadau pellach i'n system nawdd cymdeithasol. Mae hyn yn gofyn am weithredu gan lywodraeth y DU, gan fod y rhan fwyaf o bolisiau nawdd cymdeithasol yn cael eu pennu gan San Steffan. Dylai Llywodraeth Cymru eirioli dros y mesurau sydd eu hangen i gynyddu incwm ledled Cymru, a gwneud popeth o fewn pwerau datganoledig i sicrhau bod pawb yng Nghymru yn gallu fforddio'r hanfodion.

Mae dadansoddiad diweddar gan Trussell yn dangos bod lefelau caledi difrifol yng Nghymru yn arwain at gostau ychwanegol sylweddol ar

4 Arolwg ar-lein o 10,274 o oedolion yn y DU (18+) gan Survation ar ran Trussell. Cynhaliwyd gwaith maes rhwng 22 Mai a 1 Mehefin 2025. Mae'r ffigurau wedi'u pwysoli ac maent yn gynrychioliadol o holl oedolion y DU (18+ oed).

Mae 77% o bobl ledled Cymru yn cytuno nad yw'n iawn bod unrhyw un yn mynd heb fwyd yn y DU heddiw
Mae 68% o bobl ledled Cymru yn cytuno y dylem anelu at sicrhau nad oes angen banciau bwyd yn yr hirdymor

5 Arolwg ar-lein o 4,236 o oedolion yn y DU (18+) gan YouGov ar ran Trussell. Cynhaliwyd gwaith maes rhwng 13 a 17 Mawrth 2025. Mae'r ffigurau wedi'u pwysoli ac maent yn gynrychioliadol o holl oedolion y DU (18+ oed).

gyfer gwasanaethau cyhoeddus, yn enwedig ein gwasanaethau iechyd, addysg a thai. Byddai cymryd camau i leihau nifer y bobl sy'n wynebu caledi difrifol nid yn unig yn cyflawni ymrwymadau gwleidyddol neu rwymedigaethau moesol, ond byddai'n sicrhau buddion economaidd hefyd.

Er enghraifft, yng Nghymru:

- **Byddai cael gwared ar y terfyn dau blentyn** yn sicrhau tua £255 miliwn o fudd-daliadau, ac yn codi 28,900 o bobl allan o galedi difrifol erbyn 2026/27.
- **Byddai uwchraddio a chynnal cyfraddau Lwfans Tai Lleol** yn sicrhau £45 miliwn o fudd-daliadau bob blwyddyn, ac yn codi 3,900 o bobl allan o galedi difrifol erbyn 2026/27.
- **Byddai gweithredu'r Warrant Hanfodion** yn ysgogi tua £1.5 biliwn mewn budd-daliadau economaidd a chyllidol bob blwyddyn, ac yn codi 138,500 o bobl allan o galedi difrifol erbyn 2026/27.
- **Byddai gweithredu Taliad Plant Cymru** o £40 yr wythnos yn sicrhau £605 miliwn mewn budd-daliadau bob blwyddyn, ac yn codi 57,100 o bobl allan o galedi difrifol erbyn 2026/27.
- **Byddai ymestyn prydau ysgol am ddim fel eu bod ar gael i bob plentyn mewn ysgolion** uwchradd a chynradd yn sicrhau £140 miliwn o fudd-daliadau bob blwyddyn, ac yn codi 10,000 o bobl allan o galedi difrifol erbyn 2026/27.

Mae'r dystiolaeth hon yn ein hatgoffa o'r angen i gamau weithredu mwy penderfynol yng Nghymru, a hynny ar frys. Mae angen i ni weld pob plaid wleidyddol yn gosod gweledigaeth glir cyn Mai 2026 ynghylch sut y byddent yn mynd i'r afael â'r caledi difrifol sydd wedi'i wreiddio mor ddwfn yn ein cymunedau yng Nghymru. Rhaid i arweinwyr gwleidyddol bennu uchelgais ar gyfer Cymru heb yr angen am fwyd brys, ochr yn ochr â chynllun clir i gyflawni'r weledigaeth honno. Mae angen i ni weld eiriolaeth gref i sicrhau bod system nawdd cymdeithasol y DU yn rhoi digon o gymorth fel bod pobl yn gallu fforddio'r hanfodion, ochr yn ochr ag adeiladu gwydnwch ariannol a defnyddio'r holl liferi datganoledig i gynyddu incwm cymaint â phosibl yng Nghymru. Mae mynd i'r afael â'r rhwystrau ehangach a all effeithio ar eich gallu i fforddio'r hanfodion yn allweddol. Gyda materion fel tai, cymunedau, teithio, gofal plant, iechyd a chymorth argyfwng yn cael eu penderfynu a'u cyflawni gan Lywodraeth Cymru, mae'n rhaid i ni ystyried bod hybu diogelwch a fforddiadwyedd yn y meysydd hyn yn flaenoriaethau er mwyn lleihau'r angen am fanciau bwyd.

Gyda'i gilydd, byddai hyn yn creu'r newid sylweddol sydd ei angen i sicrhau bod gan bobl ddigon i fforddio'r hanfodion a mynd i'r afael â'r newidiadau mewn bywyd y mae pob un ohonom yn eu hwynebu. Dim ond wedyn y byddwn ni'n gallu gwrthdroi llanw mynd heb fwyd yng Nghymru go iawn – a rhoi terfyn ar yr angen am fwyd brys.

Unit 9, Ashfield Trading Estate,
Ashfield Road, Salisbury SP2 7HL

enquiries@trussell.org.uk

trussell.org.uk

    [TrussellUK](#)